

Abstrakt

Středověká transformace krajiny, která proběhla na území celé střední Evropy, je patrná ve všech pylových diagramech. Franz Firbas tento radikální přelom použil jako počátek biostratigrafické zóny nazvané Mladší Subatlantik (zóna X; Firbas 1949). Na našem území je tzv. velká středověká změna spojená s masivní kolonizací v průběhu 13. století, která vyústila v rozsáhlé odlesňování a výrazné změny v zemědělství. Sídelní síť se v průběhu první poloviny 13. století stabilizovala na úrovni odpovídající dnešnímu stavu a poprvé dosáhla do horských oblastí (Klápště 1994). Půda byla poprvé kompletně rozparcelována a oficiálně vlastněna, což spolu s potřebou intenzivnějšího obhospodařování vedlo ke spojování polí do větších celků a k rozšíření obdělávané půdy obecně (Klápště 2006). Docházelo ke změně zemědělského systému směrem k více efektivnímu trojpolí (Bakels 2009). Během několika století prošla krajina tak radikální změnou, že se její podoba přiblížila té dnešní a naopak velmi vzdálila ještě relativně nedávné krajině raného středověku.

Předkládaná disertační práce je zaměřena na krajinu raného středověku a její proměny, která kulminovala během 13. a 14. století. Raně středověká krajina si do značné míry zachovávala pravěký charakter, který byl ve vrcholném středověku nahrazen jinou, hrubší krajinnou mozaikou s odlišnou druhovou skladbou i zastoupením rostlinných biotopů. Dva základní cíle této práce jsou: a) pomocí pylové analýzy z kulturních i přirozených sedimentů rekonstruovat obecné rysy krajiny raného středověku a popsat pozdější změny, b) kriticky zhodnotit výpovědní hodnotu pylových dat. V případě kulturních sedimentů je otázkou, jestli lze metodu pylové analýzy, která původně sloužila k popisu dlouhodobých vegetačních změn v přirozených profilech, úspěšně aplikovat při archeologickém výzkumu městských vrstev, které většinou pokrývají relativně krátký časový úsek. V případě přirozených sedimentů je otázkou, jaká je u pylových dat hranice rozlišení krajinných změn. Jak velké změny ve vegetaci nám mohou uniknout, budeme-li sledovat vývoj pouze pomocí pylových diagramů?